

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน และการคุ้มครองทางสังคม ของแรงงานนอกระบบ กรณีศึกษา พนักงานร้านอาหารในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม กับสถานภาพส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ การศึกษา และทำเลที่ตั้งร้านค้า และเปรียบเทียบระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และการศึกษา ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อแรงงานนอกระบบ วิธีดำเนินการวิจัยของงานวิจัยจะได้นำเสนอเป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

- 3.1 ขอบเขตเนื้อหา
- 3.2 ขอบเขตประชากร
- 3.3 ขนาดตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง
- 3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 ข้อจำกัดในการวิจัย

3.1 ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน และการคุ้มครองทางสังคมของแรงงานนอกระบบในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบจังหวัดอุบลราชธานี

3.2 ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพนักงานร้านอาหารในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้ข้อมูลจากเทศบาลเมืองวารินชำราบที่ได้มีการสำรวจเพื่อขึ้นทะเบียนสถานที่จำหน่ายอาหารและสะสมอาหารตามถนนในพื้นที่รับผิดชอบ และผู้วิจัยได้จัดแบ่งข้อมูลถนนที่มีร้านอาหาร ปรากฏข้อมูลดังตารางที่ 3 - 1

ตารางที่ 3 – 1 แสดงรายชื่อถนนที่ได้จากการสำรวจ

รายชื่อถนน	รายชื่อถนน
1. แก้วเสนา	19. บ้านโนนสวรรค์
2. ชวาลานอก	20. วาริน-พิบูล
3. บ้านคำแสนราช	21. ราษฎร์อุทิศ
4. เกษมวัน	22. ศรีสะเกษ
5. สรรพสิทธิ์	23. เบญจมะ
6. กันทรลักษ์	24. ศรีมงคล
7. สถิตนิมานกาล	25. จันทรวีระศักดิ์
8. กองทาง	26. สันธูประสิทธิ์
9. ประชามั่งหมาย	27. อุบลกิจ
10. สระสมิง	28. เทศบาล
11. แสนสุข	29. สุริยार्ท
12. นิवासวีถิ	30. เกษมสุข
13. สิทธิคุณ(ท่ากอไผ่)	31. สถานีรถไฟ
14. ทหาร	32. ประทุมเทพภักดี
15. ประชาสันติ	33. จ้าวไม้แก่น
16. บ้านธาตุ	34. อำเภอ
17. บุญห่อบำรุง	35. โนนผึ่ง
18. สดลมาร์ค	36. ประชา่วมมิตร

3.3 ขนาดตัวอย่าง และวิธีคัดเลือกตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน(Infinite Population) จึงใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร คือ

$$n = \frac{P(1-P)(Z)^2}{e^2}$$

- เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- P = สัดส่วนแรงงานนอกระบบจากการสำรวจล่วงหน้า (0.8)
- E = ค่าเปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง (0.05)
- Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

$$n = \frac{0.8 \times 0.2 \times 1.96^2}{0.05^2}$$
$$= 246 \text{ ราย}$$

สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเลือกพนักงานร้านอาหารจากร้านอาหาร โดยใช้วิธีการ
สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มที่ผู้วิจัยได้ใช้ดุลยพินิจโดยนำข้อมูลที่ได้จาก
เทศบาลเมืองวารินชำราบมาแบ่งถนนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างไม่หนาแน่น (จำนวนร้านอาหารไม่เกิน 3 ร้าน)

2. ประเภทถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างหนาแน่น(จำนวนร้านอาหารมากกว่า 3 ร้านขึ้นไป)
- โดยได้เลือกพนักงานร้านอาหารจากถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างไม่หนาแน่น(ทำเลอยู่นอกเมือง)
จำนวน100 ราย และเลือกพนักงานร้านอาหารจากถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างหนาแน่น(ทำเลอยู่
ในเมือง) จำนวน 150 ราย รวมทั้งหมด 250 ราย ปรากฏข้อมูลดังตารางที่ 3 – 2

ตารางที่ 3 – 2 แสดงจำนวนถนนที่มีร้านขายอาหาร

ถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างหนาแน่น	ถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างไม่หนาแน่น
1. สดิตนิมานกาล	1. ศรีมงคล
2. วาริน-พิบูล	2. บ้านคำแสนราช
3. สดลมาร์ค	3. แก้วเสนา
4. เทศบาล	4. ประชาร่วมมิตร
5. กันทรลักษณ์	5. มงคลเจริญ
6. ศรีสะเกษ	6. ประทุมเทพภักดี
7. นิวาสวิถิ	7. เบ็ญจมะ
	8. ขวาลานอก
	9. สถานีรถไฟ
	10. เกษมวัน
	11. เกษมสุข
	12. แสนสุข
	13. บ้านธาตุ
	14. บ้านสระตมิง
	15. บ้านโนนสวรรค์

ตารางที่ 3 – 2 แสดงจำนวนถนนที่มีร้านขายอาหาร (ต่อ)

ถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างหนาแน่น	ถนนที่มีร้านขายอาหารอยู่อย่างไม่หนาแน่น
	16. บุญห่อบำรุง 17. ประชาม่งหมาย 18. กองทาง 19. อำเภอ 20. ทหาร 21. ประชาสันติ 22. จันทรวิระศักดิ์ 23. อุบลกิจ 24. ราษฎร์อุทิศ 25. สรรพสิทธิ์ 26. สินธุประสิทธิ์ 27. สุริยาทร 28. ข้าวไม้แก่น 29. โนนผึ้ง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของเครื่องมือในการวิจัย และการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.4.1 ลักษณะของเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับร้านค้า ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อคำถามจำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย

- 3.4.1.1 ชื่อร้านอาหาร
- 3.4.1.2 ท่าเลที่ตั้ง
- 3.4.1.3 จำนวนพนักงาน

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย

- 3.4.2.1 เพศ
- 3.4.2.2 อายุ
- 3.4.2.3 การศึกษา
- 3.4.2.4 สถานภาพ

- 3.4.2.5 ประเภทแรงงาน
- 3.4.2.6 ค่าตอบแทนอื่นๆจากการทำงานในร้านอาหาร
- 3.4.2.7 ระยะเวลาในการทำงานปัจจุบัน
- 3.4.2.8 ท่านเคยทำงานในสถานประกอบการอื่นมาแล้ว
- 3.4.2.9 เวลาทำงานปกติ
- 3.4.2.10 เวลาพัก

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ได้ดังนี้ (ธานินทร์,2550:77)

<u>ระดับความพึงพอใจ</u>		<u>ค่าน้ำหนักคะแนนของตัวเลือกตอบ</u>	
น้อยที่สุด		กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน	
น้อย		กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน	
ปานกลาง		กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน	
มาก		กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน	
มากที่สุด		กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน	
เกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ยค่าความคิดเห็น กำหนดเป็นช่วงคะแนน ดังต่อไปนี้			
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	แปลความว่า	มีค่าความคิดเห็นน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	แปลความว่า	มีค่าความคิดเห็นน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	แปลความว่า	มีค่าความคิดเห็นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	แปลความว่า	มีค่าความคิดเห็นมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	แปลความว่า	มีค่าความคิดเห็นมากที่สุด

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองทางสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีข้อคำถามจำนวน 1 ข้อ ประกอบด้วย

- 3.4.4.1 การเป็นสมาชิกในโครงการ/กลุ่ม ที่จัดให้มีระบบสวัสดิการกับสมาชิก

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการ และข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

3.4.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 8 ขั้นตอน ตามลำดับ ดังนี้

3.4.2.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.2.2 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงาน และระบบการคุ้มครองทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ

3.4.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด (Framework) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงาน และการคุ้มครองทางสังคมของพนักงานร้านอาหาร

3.4.2.4 กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และประโยชน์ของการวิจัย

3.4.2.5 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

3.4.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างที่ได้ผ่านการแก้ไขจากคณะวิจัยแล้วไปทดลอง (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการศึกษา ได้แก่ พนักงานร้านอาหารที่ตั้งอยู่หน้ามหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เขตเทศบาลตำบลศรีโค (ซึ่งใช้แทนพนักงานร้านอาหารในเทศบาลเมืองวารินชำราบ) จำนวน 30 ชุด

3.4.2.7 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ในส่วนของแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยวิธีวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏผลได้ค่า 0.897

3.4.2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์

3.4.3 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

เพื่อเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแรงงานนอกระบบ โดยมีเครื่องมือ คือ แนวคำถาม (Guideline) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย

3.4.3.1 เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ หัวหน้าสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดอุบลราชธานี และหัวหน้าสำนักงานแรงงานจังหวัดอุบลราชธานี รวมทั้งหมด 2 ราย เพื่อสอบถามถึงสถานการณ์ปัญหา แผนการทำงาน และนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อแรงงานนอกระบบ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่สนใจจะทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังเรียนวิชาการวิจัยธุรกิจจึงมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในระดับหนึ่ง

3.5.2 ผู้วิจัยได้ทำการประชุมเพื่อทำความเข้าใจกับกลุ่มนักศึกษาที่เป็นทีมเก็บข้อมูลที่จะเข้าไปทำการสัมภาษณ์พนักงานร้านอาหารเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในเรื่องของข้อคำถามและกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

3.5.3 นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ต่อไป

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาแล้วบันทึกลงในโปรแกรมเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามลำดับ 9 ขั้นตอน ดังนี้

3.6.1 การคำนวณหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับร้านค้าของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ 1 ที่มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นร้อยละ (Percentage)

3.6.2 การคำนวณหาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ 2 ที่มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นร้อยละ (Percentage)

3.6.3 การคำนวณหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ 3 ที่มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ อายุ การศึกษา และรายได้ ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3.6.4 การคำนวณหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระบบการคุ้มครองทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนที่ 4 ที่มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นร้อยละ (Percentage)

3.6.5 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม กับเพศ อายุ และทำเลที่ตั้ง โดยใช้ค่าสถิติ Chi Square ด้วยวิธีของเพียร์สัน

3.6.6 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม กับ การศึกษา โดยใช้วิธี Exact Tests

3.6.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ โดยใช้ค่าสถิติ t-test

3.6.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตการทำงาน จำแนกตามสถานภาพด้านอายุ การศึกษา และรายได้ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของตัวแปรเป็นรายกลุ่มสำหรับอายุ การศึกษา และรายได้ กรณีพบค่าแตกต่างเป็นรายกลุ่ม

จะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มเป็นรายคู่อีกครั้งโดยใช้ Post Hoc วิธี Scheffe Analysis

3.6.9 การคำนวณหาข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่นๆของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 5 ที่มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าความถี่ (Frequency) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย

3.7 ข้อจำกัดในการวิจัย

3.7.1 พนักงานร้านอาหารบางกลุ่มเป็นสถานบริการกลางคืน จึงทำให้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเป็นไปค่อนข้างลำบาก

3.7.2 เจ้าของร้านอาหารบางร้านเกิดความระแวงว่าการสอบถามพนักงานของร้านจะเกิดความเสียหายกับทางร้านหรือไม่ จึงต้องใช้เวลาทำความเข้าใจกับเจ้าของร้านค่อนข้างนาน